

2.2. EUROPESE UNIE

2.2.1. Melkleveringen dalen voor het tweede jaar op rij

Melkaanvoer per lidstaat (kalenderjaren)

(1.000 ton)	2005	2015	2020	2021	2022	% 22/21
België	3.022	3.988	4.431	4.379	4.495	2,6
Denemarken	4.451	5.278	5.667	5.644	5.664	0,4
Duitsland	27.380	31.892	32.552	31.942	31.947	0,0
Griekenland	735	612	652	660	648	-1,8
Spanje	5.940	6.794	7.409	7.472	7.300	-2,3
Frankrijk	23.353	25.136	24.584	24.181	23.999	-0,8
Ierland	5.060	6.587	8.545	9.021	9.082	0,7
Italië	10.897	11.161	12.666	13.103	12.973	-1,0
Luxemburg	258	333	435	434	-	-
Nederland	10.479	13.326	13.987	13.603	13.761	1,2
Oostenrijk	2.619	3.102	3.137	3.154	3.247	2,9
Portugal	1.911	1.928	1.920	1.909	1.851	-3,0
Finland	2.362	2.394	2.362	2.272	1.851	-18,5
Zweden	3.163	2.933	2.773	2.782	2.765	-0,6
Tsjechië	2.681	2.500	3.164	3.158	3.209	1,6
Estland	571	720	788	799	800	0,1
Cyprus	145	162	271	298	286	-4,0
Letland	502	808	791	813	811	-0,2
Litouwen	1.202	1.438	1.360	1.349	1.363	1,0
Hongarije	1.695	1.536	1.626	1.727	1.683	-2,5
Malta	42	42	43	40	39	-2,5
Polen	8.612	10.874	12.434	12.481	12.779	2,4
Slovenië	507	554	580	589	575	-2,4
Slovakije	968	865	834	823	824	0,1
Bulgarije	830	505	694	679	662	-2,5
Roemenië	1.068	916	1.135	1.126	1.134	0,7
Kroatië	-	513	434	429	405	-5,6
EU-27	120.453	136.897	145.274	144.867	144.153	-0,5
Verenigd Koninkrijk	14.038	15.196	15.452	15.432	15.349	-0,5
EU-27 + Verenigd Koninkrijk	134.491	152.093	160.726	160.299	159.502	-0,5

Bron: AMI & IDF WDS - country report

Voor het tweede jaar op rij dalen de melkleveringen in de EU. In **2022** zien we een kleine daling van 0,5%. Hoewel, in 2021 betrof het nog maar een daling van 0,3%. Een gedaalde melkveestapel, sterk gestegen kosten, hoge prijzen voor reforme koeien en strengere duurzaamheids-, klimaat en milieuregels verklaren deze terugval. En dit ondanks de hoge melkprijzen. Gezien het jaar 2021 een zwakke start kende, konden de melkleveringen in het vroege voorjaar van 2022 licht toenemen. In het tweede kwartaal lagen de leveringen echter lager dan het jaar voordien. Het derde kwartaal stagneerde op het niveau van 2020 en 2021, terwijl in het laatste kwartaal weer groei werd genoteerd. Uiteindelijk werd er in 2022 in de EU ruim 700.000 ton melk minder geleverd. Ook in het Verenigd Koninkrijk (VK) zagen we een kleine daling in de leveringen (-0,5%), naar 15.349 mio liter.

De grootste procentuele stijgers zijn Oostenrijk, België en Polen. Vorig jaar vormden zij niet de top 3, maar was die rol weggelegd voor Hongarije, Ierland en Italië. In absolute cijfers zorgden Polen (+298 mio l), Nederland (+158 mio l) en eveneens België (+116 mio l) voor de grootste toenames van de melkleveringen. Op de vierde plaats staat Oostenrijk met een stijging van 93 mio liter. Van de 26 EU-lidstaten waarvoor we over gegevens beschikken voor 2022, werd er slechts in 12 gevallen een (soms erg kleine) toename vastgesteld.

De melkaanvoer in de eerste twee maanden **2023** in de EU situeert zich lichtjes hoger dan in 2022, die toen ook al wat hoger lag dan in 2021. In Nederland werd cumulatief voor het eerste kwartaal in 2023 een groei opgetekend van 4,1%. In Duitsland is over de eerste 3 maanden 2,7% meer melk geleverd. In Frankrijk daarentegen vallen de melkleveringen in het eerste kwartaal 1,7% lager uit dan in 2022. Al bij al wordt verwacht dat er in 2023 lichtjes minder (-0,2%) melk zal geleverd worden in de EU dan in 2022 en met name in de tweede helft van het jaar verwachten we deze daling te zien.

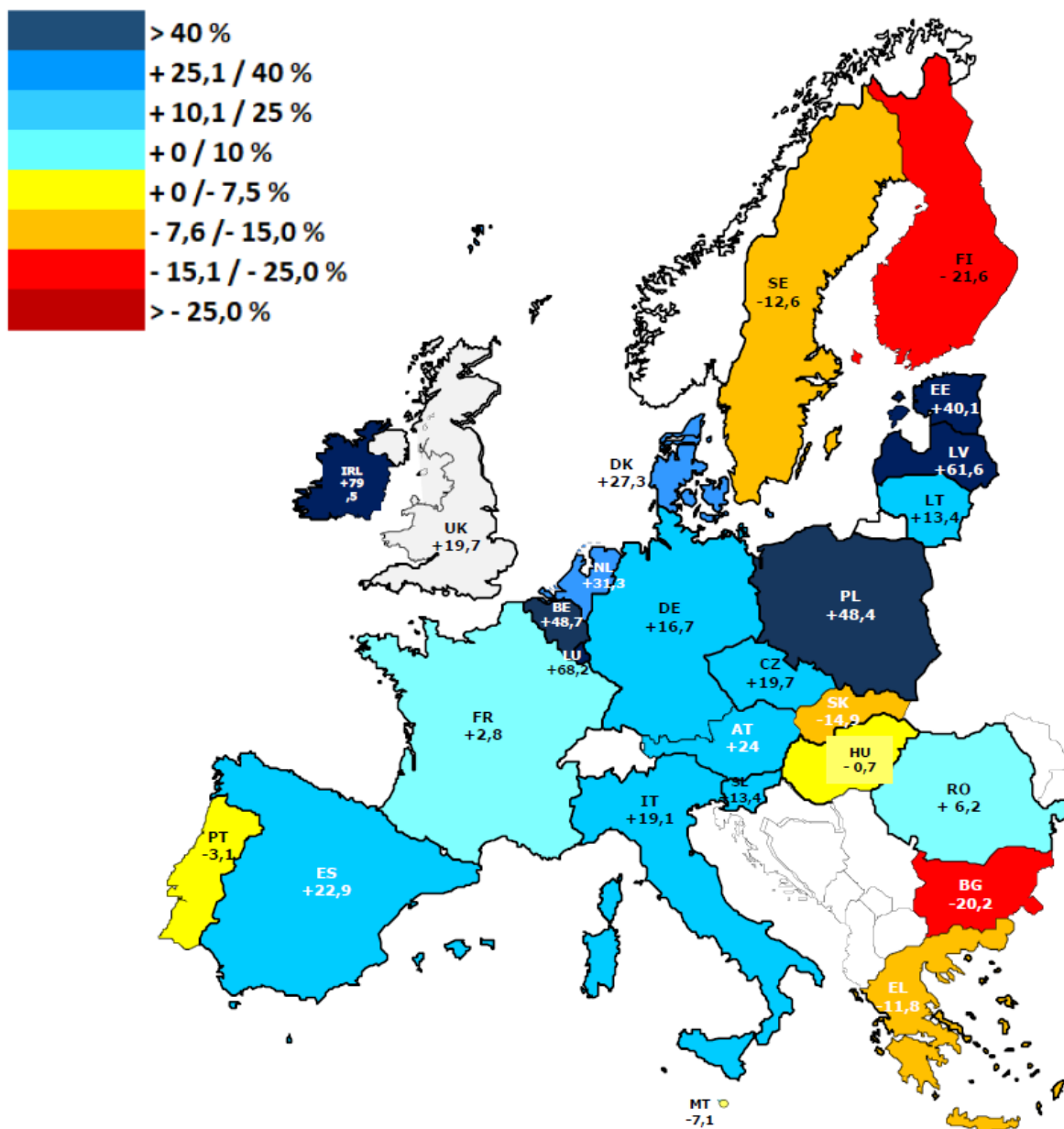
De daling van de Europese melkaanvoer heeft belangrijke gevolgen voor de verwerking, hoewel de gehalten vet en eiwit in de melk hier ook bepalend voor zijn. Maar in 2022 lagen de vet- en eiwitpercentages in de Europese ook lager dan het jaar voordien, respectievelijk -0,4% en -0,3%. Dit is te wijten aan slechtere weersomstandigheden (nl. droog en warm) en bijgevolg de lagere veevoederkwaliteit en -kwantiteit. Voor 2023 worden weer hogere gehalten verwacht (+0,2% t.o.v. 2022), wat we ook reeds bevestigd zien worden in de eerste maanden van het jaar.

Verschuivingen in de melkleveringen

Op het kaartje hierna wordt de evolutie van de melkleveringen binnen de EU in de periode 2005-2022 weergegeven. Over de betrokken periode is er in de EU-27 een toename van de melkleveringen met bijna 20%. Dit gemiddelde verbergt evenwel grote individuele verschillen. Absolute koplopers zijn Cyprus, Ierland, Luxemburg en Letland. Zij kennen een toename van 60% of meer. Hierna volgen België, Polen en Estland met elk een groei groter dan 45%.

Duitsland kent een groei die met 17% iets lager uitvalt dan het EU-gemiddelde. Frankrijk vertoont een groei op 17 jaar van minder dan 3%. Maar liefst 8 lidstaten gaan erop achteruit: Finland, Bulgarije met meer dan 20% en Slovaakse, Zweden en Griekenland met meer dan 10%.

Melkleveringen in de EU: 2022 t.o.v. 2005 (in %)

Aantal melkkoeien blijft dalen

Het aantal melkkoeien in de EU-27 daalde lichtjes met 0,5 % in 2022. Deze daling is kleiner dan in 2021 (-1,5%). Allicht is de hoge melkprijs verantwoordelijk voor het tijdelijk langer aanhouden van melkkoeien. In de EU zijn er 7 lidstaten waar het aantal melkkoeien toeneemt. In slechts 4 lidstaten is de groei groter dan 1%, nl. in Oostenrijk, België, Italië en Nederland. Het aantal koeien daalt het sterkst in Kroatië, Slovenië en Bulgarije. Ondanks de sterke daling van de Finse leveringen (-18,5%), daalt het koe aantal er maar met 2,4%. Het omgekeerde zien we voor Kroatië: het koe aantal daalt er met 22,5%, terwijl de leveringen er slechts met 5,6% op achteruit gaan.

Aantal melkkoeien in de EU, december-telling

(1.000 koeien)	1983	2000	2015	2020	2021	2022 (1)	% 2021/ 1983	% 2022/ 2021
België	984	629	529	538	537	544	-45,4	1,3
Bulgarije	—	—	283	242	230	213	—	-7,4
Tsjechië	—	529	369	357	362	357	—	-1,4
Denemarken	1003	644	570	565	559	556	-44,3	-0,5
Duitsland	8.472	4.564	4.285	3.921	3.817	3.810	-54,9	-0,2
Estland	—	131	91	84	84	84	—	0,0
Griekenland	225	180	111	86	91	88	-59,6	-3,3
Spanje	1.861	1.141	844	811	809	810	-56,5	0,1
Frankrijk	7.104	4.153	3.661	3.406	3.322	3.231	-53,2	-2,7
Ierland	1.628	1.153	1.240	1.456	1.505	1.510	-7,6	0,3
Italië	3.078	1.772	2.057	1.871	1.844	1.865	-40,1	1,1
Kroatië	—	—	152	110	102	79	—	-22,5
Cyprus	—	24	26	39	39	38	—	-2,6
Letland	—	205	162	136	131	128	—	-2,3
Litouwen	—	438	301	233	225	224	—	-0,4
Luxemburg	69	44	49	54	55	55	-20,3	0,0
Hongarije	—	296	250	247	281	278	—	-1,1
Malta	—	9	6	6	6	6	—	0,0
Nederland	2.526	1.567	1.717	1.569	1.554	1.570	-38,5	1,0
Oostenrijk	995	621	534	525	526	551	-47,1	4,8
Polen	—	2.982	2.134	2.126	2.035	2.037	—	0,1
Portugal	355	355	243	233	230	224	-35,2	-2,6
Roemenië	—	—	1.191	1.140	1.082	1.081	—	-0,1
Slovenië	—	140	113	99	101	93	—	-7,9
Slovakije	—	242	139	122	120	116	—	-3,3
Finland	650	358	282	256	249	243	-61,7	-2,4
Zweden	662	426	337	304	300	298	-54,7	-0,7
EU-27	—	—	21.676	20.536	20.196	20.089	—	-0,5
Verenigd Koninkrijk	—	—	—	1.856	1.840	-	-	-
EU-27 + Verenigd Koninkrijk	—	—	—	22.392	22.036	-	—	-

(1) Voorlopig

Bron: ZMP, Europese Commissie vanaf 1997, AMI vanaf 2015

2.2.2. Schaalvergroting melkveehouderij gaat door

Het aantal bedrijven met melkproductie in de EU-27 is in 2021 met ruim 7% gedaald. In alle lidstaten daalt het aantal melkveehouders, behalve in 4 lidstaten waar het aantal stabiel bleef. De gemiddelde EU-bedrijfsomvang is gestegen, als gevolg van een stijging bij alle individuele lidstaten, behalve in Luxemburg. De verschillen in bedrijfsomvang zijn groot. De uitschieters op vlak van gemiddelde productie zijn Hongarije, Tsjechië, Slovakije en Denemarken.

Productie van het gemiddeld melkveebedrijf in de EU-lidstaten

	Aantal melkveebedrijven (1.000)					
	2020	2021	% 21/20	2020	2021	% 21/20
België	8,9	8,6	-3,4%	486	502	3,2%
Denemarken	2,7	2,6	-3,7%	2.099	2.178	3,8%
Duitsland	57,3	54,8	-4,4%	579	593	2,5%
Spanje	12,5	11,8	-5,6%	608	646	6,2%
Frankrijk	49,5	47,2	-4,6%	510	525	3,0%
Ierland	18,3	18,3	0,0%	467	493	5,6%
Italië	26,2	25,4	-3,1%	485	520	7,1%
Luxemburg	0,6	0,6	0,0%	746	739	-0,9%
Nederland	15,7	15,3	-2,5%	925	929	0,5%
Oostenrijk	24,6	23,9	-2,8%	155	160	3,3%
Finland	5,6	5,1	-8,9%	430	454	5,6%
Zweden	3,0	2,9	-3,3%	924	959	3,8%
Tsjechië	1,9	1,4	-26,3%	1.720	2.364	37,5%
Estland	1,1	1,0	-9,1%	771	839	8,8%
Cyprus	0,3	0,3	0,0%	917	994	8,4%
Letland	11,3	10,1	-10,6%	87	98	12,1%
Litouwen	27,5	23,9	-13,1%	54	62	13,9%
Hongarije	0,4	0,4	0,0%	5.036	5.201	3,3%
Polen	200,0	170,0	-15,0%	73	88	20,7%
Slovakije	0,5	0,4	-20,0%	1.835	2.257	23,0%
Overige lidstaten	520,9	495,4	-4,9%	18	19	3,9%
EU-27	988,8	919,4	-7,0%	156	167	7,5%

Bron: IDF, ZMB

2.2.3. Verschuivingen tussen producten

Een lichte daling van de melkaanvoer in de EU reflecteert zich ook in de melkverwerking. Globaal is er iets minder melk ter beschikking. De **productie**cijfers voor de verschillende zuivelproducten laten evenwel onderlinge verschillen zien. Magere melkpoeder is het enige product waarvoor we een stijging zien (+0,7%). In 2021 kende de productie echter nog een terugval van 6%. Voor alle andere zuivelproducten zien we een daling in de productie, met als uitschieters niet-magere melkpoeder (-5,5%) en gecondenseerde melk (-5,4%). De kleinste daling wordt opgetekend voor boter, nl. -0,2%. Niet-magere melkpoeder zet zo de lijn van vorig jaar verder. Uitgedrukt in melkequivalenten, blijft kaas de grootste bestemming voor rauwe melk in de EU.

Ook de ontwikkeling van het **verbruik** toont een wisselend beeld. Vooruitgang is er vooral bij niet-magere melkpoeder (+4,7%). Maar ook magere melkpoeder, boter en de gefermenteerde zuivelproducten kennen een stijging. Voor gecondenseerde melk zien we de sterkste daling (-1,8%). Na heel wat jaren van toename, zien we nu een kleine daling (-0,4%) in de kaasconsumptie.

Productie en aanwending van zuivelproducten in de EU

(1.000 ton)	2005 EU-25	2015 EU-28	2018 EU-28	2019 EU-28	2020 EU-28	2020 EU-27	2021 EU-27	2022 EU-27	(1)	%22/21 EU-27
BOTER										
Productie (a)	2.137	2.280	2.340	2.410	2.455	2.256	2.210	2.206		-0,2
Invoer	86	24	20	14	4	48	46	72		56,5
Uitvoer	342	178	158	215	246	312	262	254		-3,1
Voorraad wijziging	-59	+10	+14	-15	45	30	0	15		
Aanwending	1.940	2.116	2.188	2.224	2.167	1.992	1.994	2.008		0,7
KAAS										
Productie	8.584	9.971	10.574	10.589	10.759	10.794	10.986	10.866		-1,1
Invoer	103	61	59	63	63	223	196	187		-4,6
Uitvoer	546	720	836	882	946	1.402	1.385	1.341		-3,2
Extra - smeltkaas	+262	+222	+356	+359	+382	+382	+387	+386		-0,3
Verbruik	8.402	9.505	9.993	10.001	10.243	9.982	10.199	10.158		-0,4
CONDENS										
Productie	1.181	1.155	1055	1.100	1.180	1.054	1.095	1.036		-5,4
Invoer	1	1	1	1	1	34	37	38		2,7
Uitvoer	200	356	276	276	279	338	341	296		-13,2
Aanwending	982	830	775	810	877	699	741	728		-1,8
NIET-MAGERE MELKPOEDER										
Productie	858	835	869	888	903	861	782	739		-5,5
Invoer	2	4	2	5	1	27	11	20		81,8
Uitvoer	490	401	334	298	332	345	298	241		-19,1
Voorraadverandering	0	-20	+15	+45	+0	+15	+0	+0		
Aanwending	370	459	522	551	572	529	494	517		4,7
MAGERE MELKPOEDER										
Productie	1.114	1.703	1.670	1.666	1.701	1.621	1.522	1.533		0,7
Invoer	7	3	3	6	2	36	32	36		12,5
Uitvoer	194	695	816	962	829	831	788	711		-9,8
Voorraadverandering	-43	+109	-137	-224	0	0	-20	+60		
Aanwending	970	860	994	934	874	826	786	799		1,7
CONSUMPTIEMELK										
Productie (b)	33.497	30.995	30.322	29.390	30.162	23.948	23.141	22.878		-1,1
Invoer	1	1	4	6	9	95	50	49		-2,0
Uitvoer	104	603	727	891	1.008	1.050	1.098	827		-24,7
Verbruik	33.295	30.392	29.599	28.505	29.162	22.993	22.094	22.100		0,0
ROOM										
Productie	-	2.749	2.683	2.757	2.782	2.446	2.523	2.495		-1,1
Invoer	-	1	1	0	0	4	3	4		33,3
Uitvoer	-	112	147	151	170	177	211	198		-6,2
Verbruik	-	2.628	2.537	2.606	2.612	2.273	2.315	2.301		-0,6
GEFERMENTEERDE PRODUCTEN										
Productie (b)	9.577	9.209	8.293	8.240	8.316	7.836	7.677	7.620		-0,7
Invoer	10	5	6	7	7	59	51	87		70,6
Uitvoer	61	163	192	209	209	534	544	510		-6,3
Verbruik	9.526	9.052	8.107	8.037	8.113	7.361	7.184	7.197		0,2

(1) Voorlopig/Raming

(a) Inclusief butteroil, omgerekend naar boter

(b) Inclusief karnemelk

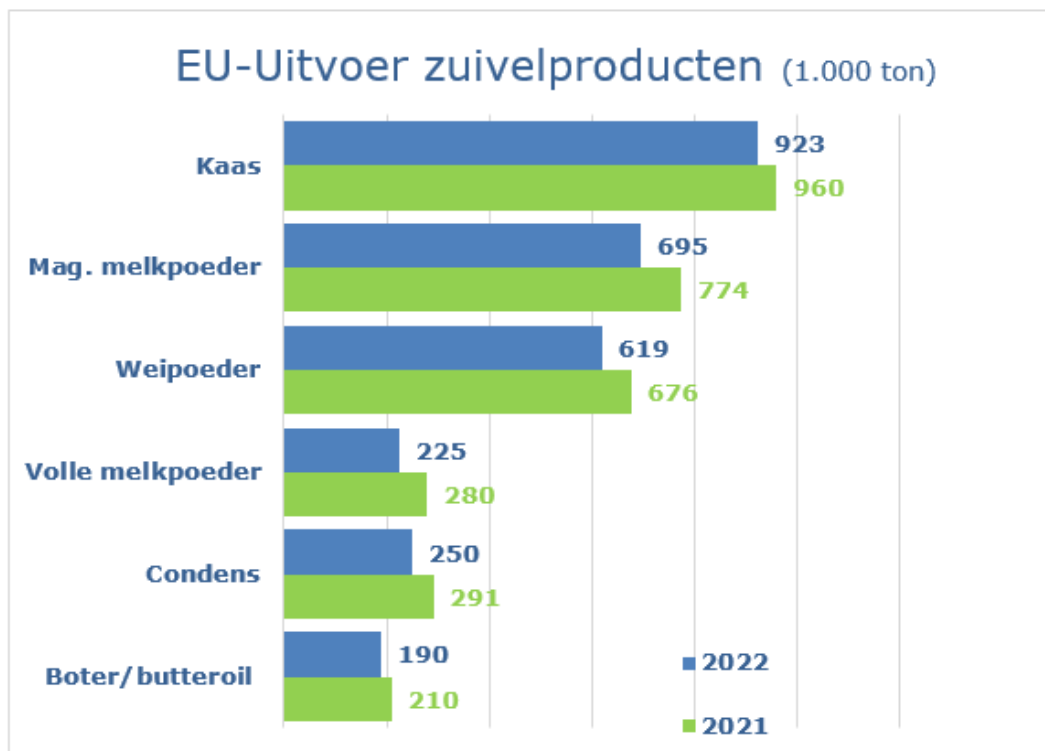
—: niet beschikbaar

Bron: ZMB, vanaf 2015 AMI

2.2.4. EU– uitvoer naar derde landen daalt opnieuw

Voor de meeste zuivelproducten is de uitvoer naar derde landen in 2021 afgenomen. Dit fenomeen doet zich opnieuw voor in **2022**, deze keer zelfs voor alle zuivelproducten. Enkel de uitvoer van zuigelingenvoeding kende groei. De grootste daling zie we bij volle melkpoeder, met een terugval in de uitvoer van maar liefst 20%. Vooral de beperkte Chinese vraag kunnen we hier als oorzaak aanduiden. Maar ook de uitvoer naar Algerije en Saoedi-Arabië nam af, terwijl de uitvoer naar Oman wel nog duidelijk steeg. Ook condensmelk daalt sterk in uitvoercijfers (-14%). Voor magere melkpoeder en boter zien we beiden een daling van 10%. Vorig jaar bedroeg de daling van de uitvoer van boter t.o.v. 2021 ook al 16%. Vervolgens zien we de uitvoer van weipoeder dalen met 8%, ook hier is de beperkte Chinese vraag een belangrijke verklaring.

Kaas kent in 2022 de kleinste daling (-4%) qua uitvoer. In- en uitvoer van kaas werden in 2021 al sterk negatief beïnvloed door de Brexit. In 2022 zien we opnieuw een daling in de handel tussen de EU en het VK. Ook de uitvoer naar de USA, Zwitserland en Oekraïne nam af. De uitvoer naar Azië nam echter wel toe, met name naar Japan en Zuid-Korea.

In de eerste twee maanden van **2023** vertoont de uitvoer naar derde landen een gemengd beeld. Er werd meer boter, magere melkpoeder en condensmelk uitgevoerd, maar de uitvoer van kaas, niet-magere melkpoeder en melk en room daalde. Over het volledige jaar 2023 verwachten we dat de uitvoer naar China zou kunnen gaan herstellen, gezien hun opgebouwde voorraden slinken. De Aziatische vraag naar melkpoeder zou de EU-uitvoer ten goede moeten komen en de vraag naar boter vanuit de USA en het VK wordt verwacht stabiel te blijven. De vraag naar kaas zou op wereldvlak ook duidelijk toenemen, waardoor de hoeveelheid melk verwerkt tot kaas en wei verder zal toenemen. De EU kaasuitvoer wordt verwacht te stijgen met 0,7% in 2023.

2.2.5. Zelfvoorzieningsgraad daalt verder

Waar de zelfvoorzieningsgraad in 2021 nog 117% bedroeg voor de EU-27, is dit in 2022 gedaald naar 115%. De melkaanvoer daalt met 0,1 miljard liter. De uitvoer daalt met bijna 2 miljard liter. De invoerstijging is beperkt, met 0,1%. Vooral de invoer van boter is gestegen in 2022, maar ook zagen we een stijging voor magere en niet-magere melkpoeder, evenals voor melk en room. De invoer van kaas liep daarentegen terug t.o.v. 2021.

Uitgedrukt in melkequivalenten neemt het **verbruik** in de EU in 2022 toe met ruim 2 miljard liter naar 125,4 mia liter (+1,7%). Het verbruik per persoon in de EU-27 stijgt met maar liefst 4,7% naar 280,4 kg melkequivalent. Voor 2023 verwacht men een stabiel verbruik.

Melkbalans EU

(in mio ton melkequivalenten)	2015 EU-28	2018 EU-28	2019 EU-28	2020 EU-28	2020 EU-27	2021 EU-27	2022 EU-27 (1)
Melkleveringen	152,1	157,4	158,4	160,7	145,3	144,4	144,5
Invoer	0,9	0,9	0,9	0,9	3,2	2,7	2,8
Uitvoer	18,6	20,1	21,8	21,2	25,1	24,1	22,3
Voorraadwijziging	+1,4	-1,2	-2,1	+0,6	+0,5	-0,3	-0,5
Verbruik	133,0	139,4	139,6	139,8	122,8	123,3	125,4
Verbruik per capita (1)	261,6	272,0	272,1	271,8	274,6	275,7	280,4
Zelfvoorzieningsgraad (%)	114	113	113	115	118	117,0	115,0

(1) in kg melkequivalenten

(2) Voorlopig / prognose

Bron : AMI

2.2.6. Geen publieke voorraden

Nadat de interventievoorraden van magere melkpoeder en boter in 2007 volledig afgebouwd waren, ontstonden eind 2009 nieuwe stocks. In 2012 waren de openbare voorraden voor boter terug leeg.

Sedert juli 2015 werd opnieuw magere melkpoeder aangeboden ter interventie. Vooral in het jaar 2016 werd heel wat poeder in interventie genomen. Aan het eind van 2016 bedroeg de openbare voorraad aan **magere melkpoeder** 351.000 ton. Dit liep in 2017 verder op tot 378.000 ton. Sedert eind 2016 probeerde de EU-Commissie de voorraad geleidelijk af te bouwen, evenwel tot in april 2018 zonder veel succes. Daarna kwam de verkoop, aan steeds hogere prijzen, wel op gang.

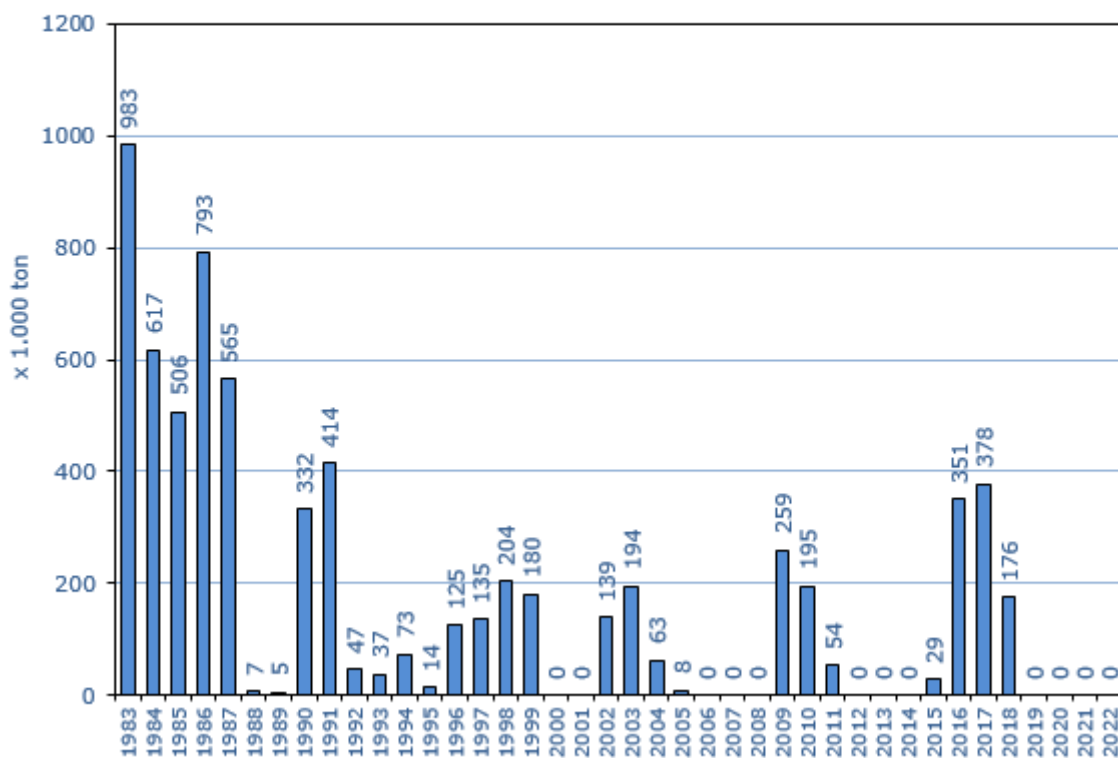
In 2018 kon de voorraad uiteindelijk afgebouwd worden tot 175.000 ton. In januari 2019 kon zo goed als de hele voorraad verkocht worden. Sindsdien zijn er geen nieuwe voorraden opgebouwd.

Interventieaankopen door de EU

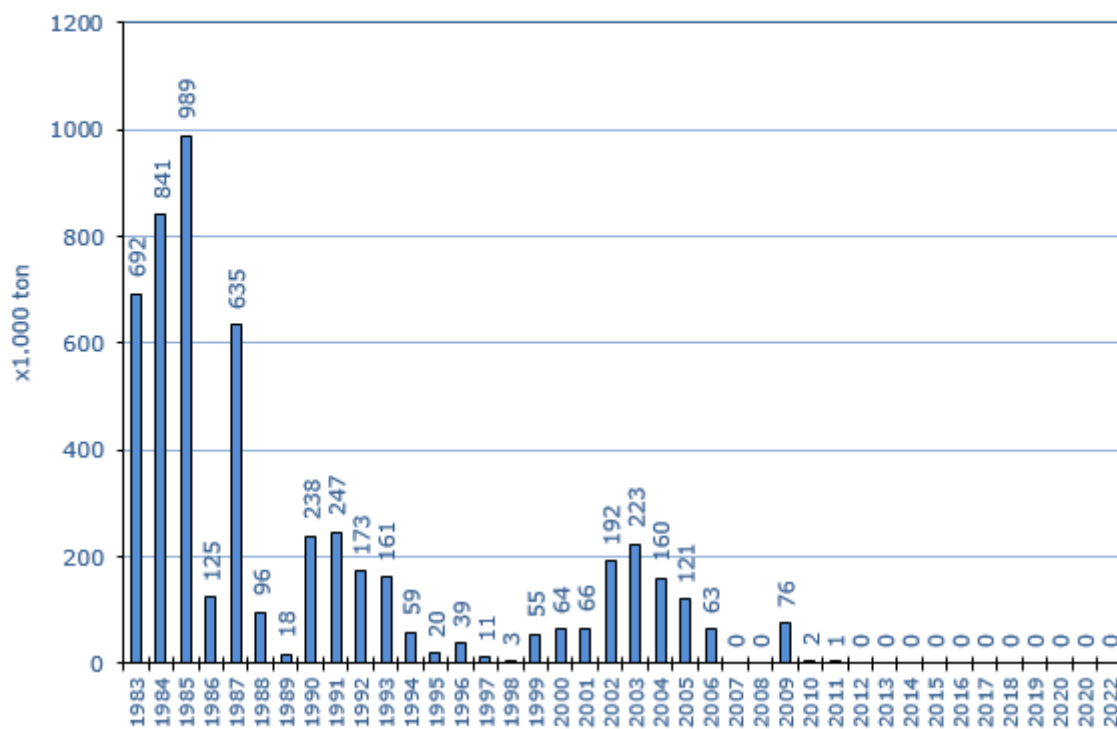
(1.000 ton)	Boter	Magere melkpoeder
1985	491,0	247,0
1986	655,0	602,0
1987	368,0	54,0
1988	25,0	0,0
1989	0,0	0,0
1990	250,0	337,0
1991	174,0	199,0
1992	48,0	0,0
1993	32,0	11,0
1994	21,0	59,0
1995	0,1	0,0
1996	39,6	126,9
1997	2,9	33,7
1998	0,0	101,7
1999	55,4	95,7
2000	44,0	0,0
2001	38,7	0,0
2002	156,5	150,0
2003	41,3	110,1
2004	29,4	20,5
2005	36,4	5,3
2006	61,5	0,0
2007	0,4	0,0
2008	0,0	0,0
2009	81,9	273,7
2010	0,0	0,0
2011	0,0	0,0
2012	0,0	0,0
2013	0,0	0,0
2014	0,0	0,0
2015	0,0	29,7
2016	0,0	335,6
2017	0,0	29,2
2018	0,0	0,0
2019	0,0	0,0
2020	0,0	0,0
2021	0,0	0,0
2022	0,0	0,0

Bron: Europese Commissie

Mager Melkpoeder E.U. Interventievoorraad (31 dec.)

Boter E.U.-Interventievoorraad (31 dec.)

Om de shock van het Russisch embargo in 2014 beter op te kunnen vangen, werd de mogelijkheid van private opslag met Europese steun mogelijk gemaakt. Omwille van de Coronacrisis werd in het voorjaar van 2020 de private opslag voor boter en magere melkpoeder terug geactiveerd. In 2021 en 2022 was dit niet het geval.

Private opslag van magere melkpoeder

(1.000 ton)	EU	België
2014	17	0
2015	52	4
2016	89	19
2017	26	10
2018	0	0
2019	0	0
2020	20	2
2021	0	0
2022	0	0

Bron: Europese Commissie

Private opslag van boter

(1.000 ton)	EU	België
1986	164	20
1990	201	45
1991	116	41
1992	192	34
1993	162	20
1994	166	25
1995	146	16
1996	202	22
1997	139	19
1998	176	16
1999	198	24
2000	180	27
2001	207	23
2002	172	19
2003	175	19
2004	126	17
2005	147	18
2006	118	17
2007	124	11
2008	161	13
2009	138	14
2010	83	8
2011	106	10
2012	131	11
2013	89	8
2014	22	3
2015	141	11
2016	144	9
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	68	3
2021	0	0
2022	0	0

Bron: Europese Commissie